

Аналіз кримінально-виконавчої системи Королівства Норвегії

Інтерес до зарубіжного досвіду правоохоронної діяльності завжди цікавий науковцям. В центрі уваги також постає і кримінально-виконавча система Норвегії. Для когось вона являється взірцем для наслідування, а для когось не зовсім гуманною і недоречною.

Кримінально-виконавча система Норвегії заснована на п'яти принципах: гуманності, законності, рівності перед законом, принципі «відбув покарання – розрахувався із суспільством», а також на принципі забезпечення нормальних умов утримання в установі виконання покарань. Ці принципи функціонують по відношенню до всіх засуджених, не залежно від тяжкості та жорстокості, вчиненого злочину

Основна мета покарання – це виправлення і реабілітація засудженого, у зв'язку з якими пропонується зменшити рівень злочинності в майбутньому [1].

Основним нормативним актом, який регулює виконання покарань Норвегії є Кримінальний кодекс та Закон «Про виконання покарань» (далі Закон) прийнятий 18 травня 2001 року і набрав чинності 1 березня 2002 року. Реалізація кримінально-виконавчої політики через виконання покарань та інших заходів кримінально-правового характеру в Норвегії покладена на Виправну службу (Службу тюрем і пробації), яка є агенцією в складі Міністерства юстиції та громадської безпеки.

Відповідно до ст. 15 Кримінального кодексу Норвегії звичайним видом покарання є: тюремне ув'язнення (позбавлення волі); арешт; тримання під вартою; громадські роботи (застосовується до особи, яка проживає на території Норвегії); штраф.

Також відповідно до ст. 16 Кримінального кодексу Норвегії (КК) до додаткових видів покарання відносяться: позбавлення цивільних прав

(Наприклад, ст. 30 КК позбавлення права служити в армії Королівства; ст. 31 КК позбавлення права голосування на строк до 10 років тощо); заборона знаходитися на певних районах (ст. 33 КК).

Відповідно до ст. 17 КК Норвегії тюремне ув'язнення призначається на строк: від 14 днів до 15 років, за особливо тяжкі злочини до 21 року [2].

У Норвегії не передбачено таке покарання, як довічне позбавлення волі, що дозволяє зробити висновок про більший ступінь лібералізації кримінально-правової політики цієї Скандинавської держави, яка орієнтується на менталітет норвежців та стан і тенденції злочинності у країні [3, ст. 105].

Норвегія є однією з небагатьох країн, в яких існують «черги до в'язниці», які викликані послідовною політикою, згідно з якою в місця позбавлення волі не приймаються засуджені, якщо в закладі немає вільних місць (таким чином забезпечуються необхідні матеріально-побутові умови та дотримується оптимальне навантаження на персонал). Після засудження особі додому приходить спеціальний лист – «Wettinglist», в якому повідомляється, до якої в'язниці їй треба прибути для відбуття покарання [4, с. 367].

Аналіз кримінально-виконавчого законодавства Норвегії дав можливість встановити, що всі в'язниці даної країни поділяються на три види: закриті (з високим рівнем безпеки); відкриті (з більш низьким рівнем безпеки); так звані «перехідні» тюрми («halfwayhouse») [5, с. 82].

Засуджені до тюремного ув'язнення на 2 роки, направляються Виправною службою до тюрми з більш низьким рівнем безпеки (ч. 4 ст. 11 Закону). Рішення про направлення не може бути прийнято, якщо це суперечить меті покарання або міркуванням безпеки.

Засуджені, які відбувають покарання у в'язницях з високим рівнем безпеки можуть бути переведені до в'язниць з більш низьким рівнем безпеки, якщо це не суперечить вимогам безпеки. Виправна служба має не рідше, ніж раз на 6 місяців, розглядати питання про переведення засуджених до установ з менш м'яким рівнем безпеки. Засуджений може бути переведений також, коли до умовно-дострокового звільнення йому залишилося 1 рік [5, ст. 83].

Специфічним видом норвезьких в'язниць є «перехідні» («halfwayhouse») – виправні колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання, виправні центри, дільниці соціальної реабілітації виправних колоній. Основним їх завданням є підготовка засудженого до звільнення. Засудженого можуть перевести до цього виду установи, після відбуття частини строку покарання у в'язниці з високим або більш

Отже, підсумовуючи вищевикладене, хотілося б відмітити, що кримінально-виконавча система Норвегії знаходиться на високому рівні розвитку, щодо реалізації європейських стандартів. Процес виконання кримінальних покарань базується на основних життєвих принципах гуманності, розумності та концепції соціально-етичного виховання винного у скоєні злочину.

Література

1. Сокур В. О. Правовой анализ отбывания наказания в тюремной системе Норвегии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.scienceforum.ru/2016/1441/17023>

2. Кримінальний кодекс Норвегії від 22 травня 1902 року (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресерс]. – Режим доступу: <http://www.rumvi.com/products/ebook>.

3. Богатирьова О. І. Виконання покарання та інших кримінально-правових заходів, не пов'язаних з ізоляцією від суспільства на практиці Норвегії / О. І. Богатирьова // Наше право. – 2013. – №7. - С. 103-107.

4. Яковець І. С. Досвід виконання покарань Королівства Норвегія та доцільність його впровадження в Україні / І. С. Яковець// Держава і право : Юридичні і політичні науки - 2013. - Вип. 60. - С. 362-368.

5. Пузирьов М. С. Порівняльний аналіз застосування прогресивної системи виконання покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк в Україні та Норвегії / М. С. Пузирьов // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. – 2017. - № 26. – С. 82-85.